

## Bijlage bij de Zorgstandaard Dissociatieve stoornissen, hoofdstuk 5 (Individueel zorgplan en behandeling)

Versie 19 februari 2020

| <b>Begeleiden van DIS/AGDS patiënten die zelfverwonden: Een verpleegkundig interventiepakket.</b> |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wat houdt het interventiepakket</b><br><b>Begeleiden van patiënten die zelfverwonden in?</b>   | Wondverzorging, tips voor het tegengaan van verdoofd voelen of zeer gespannen voelen, afleidingstechnieken enz. Patiënt werkt aan herstel doordat hij alternatieven voor zelfverwonding leert vinden en zijn coping-vaardigheden vergroot. |                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Waar helpt het bij? (doel)</b>                                                                 | Het verminderen van co-morbide problemen, namelijk het verminderen van zelfverwondend gedrag.                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Etiologie &amp; pathogenese DIS/AGDS</b>                                                       | Hoe wordt binnen deze behandeling gedacht over trauma als oorzaak van de stoornis?                                                                                                                                                         | Binnen het verpleegkundig domein is er niet een specifieke visie op de etiologie en pathogenese van DIS/AGDS. Verpleegkundigen gaan uit van de mogelijke gevolgen van het hebben van een dissociatieve stoornis.                                               |
|                                                                                                   | Hoe wordt binnen deze behandeling gedacht over de aanwezigheid van verschillende persoonlijkheidstoestanden?                                                                                                                               | Verpleegkundigen spreken alleen in termen van delen als de patiënt deze kent en zo benoemt.                                                                                                                                                                    |
|                                                                                                   | Hoe wordt binnen deze behandeling gedacht over dissociatieve amnesie?                                                                                                                                                                      | Binnen het verpleegkundig domein is er niet een specifieke visie op de etiologie en pathogenese van DIS/AGDS. Verpleegkundigen gaan uit van de mogelijke gevolgen van het hebben van een dissociatieve stoornis.                                               |
| <b>Beschrijving behandeling</b>                                                                   | Welke rol neemt traumabehandeling in bij deze behandeling, en op welk moment?                                                                                                                                                              | Het trauma zelf wordt niet behandeld, wel de gevolgen van trauma (dissociatie, affectregulatie problemen)                                                                                                                                                      |
|                                                                                                   | Hoe ziet het behandelproces eruit?                                                                                                                                                                                                         | Goede communicatie en afstemming van zorg (stap 1)<br>Vroegtijdig signaleren (stap 2)<br>Acties om met stress en zelfverwonden om te gaan (stap 3)<br>Interventies gericht op de nazorg en afronding (stap 4)<br>(Zie interventiepakket hoofdstuk 5 p. 21-29). |
|                                                                                                   | Is de behandeling individueel of in een groep?                                                                                                                                                                                             | Individueel                                                                                                                                                                                                                                                    |
|                                                                                                   | Is de behandeling (dag)klinisch en/of ambulant?                                                                                                                                                                                            | Interventie in meerdere settingen toepasbaar: ambulant, deeltijd en klinisch                                                                                                                                                                                   |
|                                                                                                   | Wat is de rol van medicatie?                                                                                                                                                                                                               | Medicatie kan ondersteunend zijn bij deze interventie.                                                                                                                                                                                                         |
|                                                                                                   | Is er een rol voor vaktherapie en zo ja, welke?                                                                                                                                                                                            | Kan worden toegevoegd aan de interventie                                                                                                                                                                                                                       |
|                                                                                                   | Wat is de rol van naasten en/of lotgenoten?                                                                                                                                                                                                | Naastbetrokkenen krijgen informatie over functie van zelfverwonden en hoe hier mee om te gaan                                                                                                                                                                  |
|                                                                                                   | Hoe lang duurt de behandeling gemiddeld?                                                                                                                                                                                                   | Varieert van dagen tot weken met aanvullend nazorg.                                                                                                                                                                                                            |
|                                                                                                   | Zijn er contra-indicaties?                                                                                                                                                                                                                 | Geen contra-indicaties bekend                                                                                                                                                                                                                                  |
|                                                                                                   | Wat zijn de voordelen van deze behandeling?                                                                                                                                                                                                | Zelfverwonding neemt af en daarmee het risico op blijvend letsel en coping-strategieën worden bevorderd.                                                                                                                                                       |
|                                                                                                   | Wat zijn de nadelen van de behandeling?                                                                                                                                                                                                    | Geen nadelen bekend                                                                                                                                                                                                                                            |

|                                                 |                                                                                 |                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Evidentie voor effectiviteit behandeling</b> | Wat is de evidentie voor behandeling van patiënten met DIS/AGDS?                | Er zijn geen wetenschappelijke studies; bruikbaarheid van de behandeling is vooral of gebaseerd op klinische ervaringskennis. <sup>1</sup>          |
| <b>Beschikbaarheid in NL</b>                    | Hoe lang is ervaring opgedaan met deze behandeling voor patiënten met DIS/AGDS? | Sinds 2007 is in de GGZ verpleegkunde ervaring opgedaan met het interventiepakket begeleiding van patiënten die zelfverwonden.                      |
|                                                 | Waar in Nederland?                                                              | Overal                                                                                                                                              |
|                                                 | Vergoeding door ziektekostenverzekering?                                        | Ja                                                                                                                                                  |
| <b>Informatie</b>                               | Website                                                                         | <a href="https://www.zelfbeschadiging.nl/">https://www.zelfbeschadiging.nl/</a>                                                                     |
|                                                 | Instelling(en)/organisatie                                                      | Nvt; geen specifieke instelling hiervoor                                                                                                            |
|                                                 | Toegankelijke lectuur/literatuur                                                | <a href="https://www.inholland.nl/media/12065/deelaachtergronddocument1.pdf">https://www.inholland.nl/media/12065/deelaachtergronddocument1.pdf</a> |

## Referenties

1. Bosman, M., Meijel, B. van (2008). Perspectives of mental health professionals and patients on self-injury in psychiatry: A literature review. *Archives of Psychiatric Nursing*, 22,180-189.
2. Bosman, M., & Meijel, B. van (2009). Begeleiding van patiënten die zelfverwonden een verpleegkundige interventiepakket. Maarssen, Elsevier gezondheidszorg;.
3. Claes, L., Vandereycken, W., Vertommen H. (2007). Self-injury in female versus male psychiatric patients: A comparison of characteristics, Psychopathology and aggression regulation. *Pers Individ Dif*, 42, 611-621.
4. Claes, L., Vandereycken, W. (2007). Self-injurious behavior: differential diagnosis and functional differentiation. *Compr Psychiatry*, 48,:137-144.
5. Klonsky ED. The functions of deliberate self-injury: A review of the evidence, *Clin Psychol Rev*, 27:, 226-239.
6. Schoppmann, S., Schröck, R., Schnepf, W., & Büscher, A. (2007). 'Then I just showed her my arms...' Bodily sensations in moments of alienation related to self-injurious behaviour. A hermeneutic phenomenological study. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 14, 587-597.

---

<sup>1</sup> Bosman, M., Meijel, B. van (2008). Perspectives of mental health professionals and patients on self-injury in psychiatry: A literature review. *Archives of Psychiatric Nursing*, 22,180-189. Zie ook: Kool, N., Pollen, W. Meijel, B. van (2010). Klinische les: Zelfbeschadigend gedrag, *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*,154, A1732